

עין משפט
נר מצוה

ד:

משקין בית השלחין פרק ראשון מועד קטן

מסורת הש"ס

(א) פאה פ"ז מ"ה (ב) נשנת
קטור: וי"ג (ג) (ותוספתא
פ"א פ"ש תוספתא דשביעית
פ"א) (ד) ושבועות פ"ג
מ"ג (ה) ש"ך מעב"ל
(ו) שבת ע"ה (ז) (ז"ל ה"א וכן
איתא בתרומה דשביעית פ"ג
מ"ג).

הגהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה שם היתה
ס' ותוספתא עד טפח
והורר ומעמידה עד
ששה: (ב) תוס' ד"ה וז"ל
ס' חז' ל"ה נמי מלל:

שלושי. כשהירקות רגופין נטול מהן מצינתיים לאוכלן מותר ליפומן
אסור כשנזיל ליפומן אותם שנשארם: **המיל**. חולש בגפנים
שישן צידה יותר מדאי: **כשל עניים**. כפאה. א"ר עוללות שאין לו
לא כחף ולא נטף: **כנני**. צורות תחת הגפנים חיות ונותן בהם
מים: **עוגיות**. עגול קטני כמו עג
עוגה ועמד בחוכה (תענית דף ע"ו).

ובדידן נמי הן גומות: **זיפאי**.
מקום: **למעבד כנני**. עוגיות והיכי
שרי והא חזן אין עושין עוגיות:
הא כחדסי. שמתולס לא היו שם
עוגיות אסור לעשות בחולו של מועד
דאיכא טירחא יתירא אכל עמיק
שכבר היו לו שם עוגיות ונסתמו
מותר לחזור ולחפון בחולו של מועד:
מפני שנראה כעודר. לזורך שביעית
שהרי חופר כעודר: **שמכשיר אנפיה**
לזריעה. כשחופר האמה ומניח
העפר כשכמה על שפת האמה מתקן
אנפיה לזריעה דעבד לה ארעא
רכיכא: **דקא אמו מלא כפריה**. דמי
חפר באמה אמו לאלתר מים כהדי
חפירה: **מ"ד מפני שמכשיר אנפיה**
לזריעה איכא. אע"ג דאמי מלא
בתריה דהא שדא ארעא רכיכא
אנפי האמה: **מ"ד מפני שנראה**
כעודר ליכא. דהא אמי מלא ובעודר
ליכא מים ולכן לא דמי לעודר: **אלא**.
לעולם דלא אמו מלא בתריה ואיכא
בנייהו ושרי לקבל לזריעה דחסי
באמה ושרי עפר לברא רחוק מאנפי
אמה דלא מכשיר אנפיה לזריעה:
מאן דאמר מפני שנראה כעודר
איכא. דהא חפיר ולא אמו מלא
בתריה: **כדוכסיה מנח ליה**. דלא
שדי ארעא לברא דלא עבד אלא
מרכך ארעא אכל הכא שדי לברא
לכן לא דמי לעודר: **אמימר מפני**.
כהדיא הא דלמר ר' אלעזר אין עושין
אח האמה כשביעית מפני שנראה
כעודר: **עושה אדם וזול אולר**.
שמכנים כל וזלו כשביעית כשהיה ולא
אמרינן דנראה כמזול שדכו כשביעית:
עד שיעמיק שלשה טפחים. ומכנים
הזול לשם דמוכחא מלתא דלא עבד
כדי לזול שדכו כשביעית: **היה לו**
מעט וזל. באומה שדה קודם שביעית
קודם שביעית להוסיף עליו כשביעית:
עד שיעמיק שלשה. או שיתן הזול על הסלע כשהיה דלא נראה כמזול והיכי שרי רבי אלעזר לחפור ולהעמיק כשביעית ולא חייש לנראה
כעודר: **כגון שהעמיק**. קודם לכן כלומר הא דאמר רבי אלעזר עד שיעמיק לא אחר עד שיעמיק כשביעית אלא שהיה עמוק קודם
שביעית: **וזלו מוכים עליו**. כלומר אע"ג דמעמיק כשביעית הוא נראה כעודר ואסור הכא מותר שהרי וזלו שמינה לשם מוכים עליו
דלא עבד משום עורר: **שם היסד עמוק טפח**. כלומר שלכתחילה היה שם אמת המים בת ששה טפחים ונסתמה עד טפח (א) ומעמידה
עד ששה טפחים כלומר חוזר ומעמיק אותן חמשה טפחים שנסתמה: **חלי טפח על שלשה**. אם היתה בתחלה בת שלשה טפחים ונסתמה
עד חלי טפח דודאי אינו חוזר וחופר אותן שני טפחים ומחלה אע"ג דהיו דומים דהיתה עמוקה טפח ומעמידה על ר' טפחים: **כיון**
דמעיקרא לא עבדי כה מלא. כלומר דודאי באמה בת שלשה טפחים לא עבדי כה מלא שפיר לא קודם לכן ולא עכשיו היו טירחא דלא
נריך: **טפחים על שנים עשר**. דלכתחילה היתה של שנים עשר ונסתמה עד שני טפחים אסור להעמיק עוד עד ר' טפחים על אותן שנים
הראשונים משום דהו טירחא יתירא דקא מעמיק כל כך ולהגביה קרקעית הגומא למעלה מששה טפחים: **טפחים על שכבה טפחים**.
ונסתמה עד שני טפחים: **מהו**. להעמיק אותן חמשה שנסתמרו: **הא חמשה קא מעמיק**. דהיתה עמוקה טפח ומעמידה על ששה ולא
הו טירחא יתירא להעמיק כל כך בקרקע: **וסבא**. נמי לא מעמיק כמזול אלא חמשה טפחים: **כיון דאיכא טפח יסירה**. דלא נריך כל
הטפח [דסגי נד'] **איכא טירחא טפי**. ששמה עמלו כשנזיל אותו טפח יותר מדאי: **לשחופי נהרא**. לעקור ענפי אילנות הגדלים
נהר: **למיכרא נהרא טמיא**. לפנות מקור המעיין שנסתם: **לאקדושי נהרא**. לפנות שירטון שצאמלע נהר: **בורנין**. שם הנהר:
קילקולי

ס' מדלין ידירות. ממקום עמוק קרי דילי ואע"ג דאיכא טירחא
יתירא כשנזיל לאכול המירו אכל לייפות אפילו ליכא
טירחא לא המירו: **כך מידל בשל עניים**. דמי אסר רחמנא
ליקח עוללות ה"מ כשעת צריה כדכתיב (דברים כד) כי תזכור כמך
לא מעולל אסור עוללות עליהו:

מפני שמכשיר אנפיה יזריעה.
ונראית חרשה ממש
שסגורין הוואין שלכן מתכוין אי
נמי חשיב ליה עבודת קרקע ממש
ואע"ג שאינו מתכוין לכן מיהו
מלאכה היא ואע"ג דלמר ר' שמעון
דבר שאין מתכוין מותר הא אמרינן
ומודה ר' שמעון כפסיק רשיה ולא
ימות ורבנן סברי כיון דע"י שני
עבד ליה לאו מלאכה היא ומותר
דלא שמה חרשה:
זבלו מוכיה ע"י. דליכא למיחש
להא דמאן דחזי החפירה
(א) חז' ליה (ב) לזול כשחפירה:
לחמיו

ממל חד אמר מפני שנראה כעודר וחד אמר מפני שמכשיר אנפיה לזריעה
מאי בינייהו איכא בינייהו דקא אתו מלא בתריה מאן דאמר מפני שמכשיר
אנפיה לזריעה איכא ומ"ד מפני שנראה כעודר ליכא ולמאן דאמר מפני
שנראה כעודר ליחוש מפני שמכשיר אנפיה לזריעה אלא איכא בינייהו דקא
שקל מיניה ושרי לברא למאן דאמר מפני שמכשיר אנפיה לזריעה ליכא
למ"ד מפני שנראה כעודר איכא ולמ"ד מפני שמכשיר אנפיה לזריעה ליחוש
מפני שנראה כעודר עורר נמי כי קא שקל ברוכתה מנח ליה אמימר מתני
לה מפני שנראה כעודר וקשיא ליה דרבי אלעזר בן עזריה אדר' אלעזר בן
עזריה ומי אמר ר' אלעזר בן עזריה כל שנראה כעודר אסור ורמינהו י"ב עושה
אדם את זבלו אוצר ר' מאיר אומר עד שיעמיק שלשה טפחים או עד שיגביה
ג' טפחים היה לו דבר מועט מוסיף עליו והולך רבי אלעזר בן עזריה אומר
עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע ר' זירא
ור' אבא בר ממל חד אמר כגון שהעמיק וחד אמר זיבלו מוכיה עליו: ומתקנין
את המקולקלת כמועד: מאי מקולקלת אמר רבי אבא ישאם היתה עמוקה
טפח מעמידה על ששה טפחים פשיטא חצי טפח על שלשה טפחים כיון
דלא עבר מיא לא כלום הוא טפחים על שנים עשר דקא מורח טירחא יתירא
לא טפחים על שבעה מהו יהא חמשה קא מעמיק והכא חמשה קא מעמיק
או דלמא כיון דאיכא טפח יתירא איכא טירחא טפי תיקו אביי ישאם לבני
בר המוך לשחופי נהרא רבי ירמיה ישאם להו לבני סכותא למיכרא נהרא
טמיא רב אשי שרא להו לבני מתא מחסיא לאקדושי נהר בורנין אמר
כיון דשחו מיניה רבים כרכים דמי ותנן עושין כל צורכי רבים: ומתקנין את
קילקולי

מוסיף עליו וזל והולך כשביעית ואין נריך להעמיק: **רבי אלעזר אומר**. אפילו אם היה שם מעט וזל קודם שביעית להוסיף עליו כשביעית:
עד שיעמיק שלשה. או שיתן הזול על הסלע כשהיה דלא נראה כמזול והיכי שרי רבי אלעזר לחפור ולהעמיק כשביעית ולא חייש לנראה
כעודר: **כגון שהעמיק**. קודם לכן כלומר הא דאמר רבי אלעזר עד שיעמיק לא אחר עד שיעמיק כשביעית אלא שהיה עמוק קודם
שביעית: **וזלו מוכים עליו**. כלומר אע"ג דמעמיק כשביעית הוא נראה כעודר ואסור הכא מותר שהרי וזלו שמינה לשם מוכים עליו
דלא עבד משום עורר: **שם היסד עמוק טפח**. כלומר שלכתחילה היה שם אמת המים בת ששה טפחים ונסתמה עד טפח (א) ומעמידה
עד ששה טפחים כלומר חוזר ומעמיק אותן חמשה טפחים שנסתמה: **חלי טפח על שלשה**. אם היתה בתחלה בת שלשה טפחים ונסתמה
עד חלי טפח דודאי אינו חוזר וחופר אותן שני טפחים ומחלה אע"ג דהיו דומים דהיתה עמוקה טפח ומעמידה על ר' טפחים: **כיון**
דמעיקרא לא עבדי כה מלא. כלומר דודאי באמה בת שלשה טפחים לא עבדי כה מלא שפיר לא קודם לכן ולא עכשיו היו טירחא דלא
נריך: **טפחים על שנים עשר**. דלכתחילה היתה של שנים עשר ונסתמה עד שני טפחים אסור להעמיק עוד עד ר' טפחים על אותן שנים
הראשונים משום דהו טירחא יתירא דקא מעמיק כל כך ולהגביה קרקעית הגומא למעלה מששה טפחים: **טפחים על שכבה טפחים**.
ונסתמה עד שני טפחים: **מהו**. להעמיק אותן חמשה שנסתמרו: **הא חמשה קא מעמיק**. דהיתה עמוקה טפח ומעמידה על ששה ולא
הו טירחא יתירא להעמיק כל כך בקרקע: **וסבא**. נמי לא מעמיק כמזול אלא חמשה טפחים: **כיון דאיכא טפח יסירה**. דלא נריך כל
הטפח [דסגי נד'] **איכא טירחא טפי**. ששמה עמלו כשנזיל אותו טפח יותר מדאי: **לשחופי נהרא**. לעקור ענפי אילנות הגדלים
נהר: **למיכרא נהרא טמיא**. לפנות מקור המעיין שנסתם: **לאקדושי נהרא**. לפנות שירטון שצאמלע נהר: **בורנין**. שם הנהר:
קילקולי

יין דשחו מניה, כי רבים דמי, ותנן עושין כל צורכי (רבים).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones